

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.Împare odată în săptămână:
DUMINECA.REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și telefon Nr. 296.

Congresul catehetic

al preoșimii ortodoxe române din Ardeal.

Ședința a II-a.

S'a ținut în 2/15 Noemvrie la ora 3 d. a.

Prezenți: I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, prezidenta societății ortodoxe a femeilor române dna *principesa Alexandrina Cantacuzino*, reprezentantul ministrului de de culte dl inspector general *Savin*.Prezident: Dr. G. *Ciuhandu*.

Luând cuvântul I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae salută cu deosebită bucurie pe ilustrata doamna *Alexandrina Cantacuzino* prezidenta Societății ortodoxe a femeilor române; arată cum înainte cu vreo 12 ani femeile din societatea de elită a vechiului regat s'au constituit într'un zid de apărare religioasă și națională: în „Societatea Ortodoxă a Femeilor Române” a cărei binefăcătoare activitate am simțit-o în timpurile grele ale războiului și noi cei de dincoace de Carpați. Această societate a înființat numeroase instituțiuni de creștere toate conduse în spirit național-bisericesc. Ea însăși este un puternic sprijinitor al bisericii noastre. Sufletul acestei societăți este prezidenta, doamna *Cantacuzino*, care cu primejdia vieții în decursul războiului a trecut granița aducând daruri soldaților răniți, iar nouă inspirându-ne încredere... Dna *Cantacuzino* a fost cea dintâi în 1919 care a venit la noi cu solia de a înființa orfelinate pe seama orfanilor de război. De aceea mulțumindu-i în numele congresului, că a avut bunăvoința de a se prezenta în mijlocul nostru o salutăm cu deosebit respect. (Entusiaste ovațiuni la adresa dnei *Cantacuzino*).

Doamna *Cantacuzino* luând cuvântul rostește următoarele:

*Înalt Prea Sfințite,
Sfințiți părinți,
Onorat congres,*

La chemarea mitropolitului Băian, am venit cu toată inima, dându-ne bine seama de importanța acestui congres, care întrupează în bună parte sufletul românesc ortodox și dela care poate porni mișcarea cea mai importantă pentru buna îndrumare a bisericii, noastre și a vieții naționale ortodoxe în toată țara. Sânteți cei mai îndreptății, Preasfințit părinți, a cunoaște rănile de care suferim, deoarece pe acest pământ mai mult ca ori unde, cârmuirea sufletesească a fost intensă, a fost condusă de preoșime.

Recunoștința neamului întreg se îndreaptă către apostolii luptelor seculare, către preoșii ardeleni, cari cu ajutorul atâtor martiri, ca: *Horia, Cloșca și Crișan*, au fost mucenicii, ce neîncetat în toată vijeliile seculare, au ținut veșnic candelile aprinse pentru mântuirea neamului. Nicăirea, mai mult ca aci, biserica n'a fost scutul sfânt al unui popor. Nicăirea restul ei în dezvoltarea culturală națională, nu s'a dovedit mai de folos, nicăirea istoria bisericii nu s'a identificat mai mult cu însuși istoria neamului. Dvoastre, în bună parte, sânteți aceia cari ați cucerit pentru biserica ortodoxă română drepturi neperitoare la recunoștința veșnică a statului român.

Grație Dvoastre, a preoșilor din întreg cuprinsul românismului, biserica ortodoxă-română a putut face, ceea ce nici o altă biserică din lume n'a putut săvârși, a ține pe un neam sfărâmiț de vicleșugul vremurilor, totuși încheget în cuget și simțire prin puterea credinței.

Românii de pretutindeni când luptau pe patru fronturi diferite unii contra alții, conduși de atâtea împărății dușmane nouă ei în noaptea mântuirii Domnului, care era și mântuirea noastră, în aceeași zi la aceeași oră, vedeau aprinzându-se scânteia luminării divine în fața aceluiași altare, pe câmpurile de luptă, în *Galiția, la Isonzo, în Macedonia, la Olt, Măgășești, Oituz*, toți se împărtășeau în aceeași limbă, strigau cu acelaș suflet: „*Hristos a înviat*”, înviat a și neamul românesc și a înviat în fine, după suferințe grozave, înfăptuindu-se visul fulgerător al unui mare Voevod. Ne vedem astfel așezați între: *Tisa, Nistru, Dunărea și Marea-Neagră*, ca cea mai importantă constelație politică, reprezentând 14 milioane de oameni și che-

...odată din robi ce eram noi acum 40 ani, și dvoastră chiar acum în urmă, a fi conducătorii Orientului european. Acuma, numai începe viața adevărată a statului român. Acuma se pune temelia pe care trebuie să se ridice un popor conștient de răspunderile și datorile sale. Acum viața socială trebuie organizată în așa fel, încât cei cinștiți, cei buni, cei harnici, să aibă rostul lor în serviciul țării.

Acuma spiritul de legalitate și de înaltă moralitate trebuie să fie introdus în toată viața noastră publică și privată.

Răspunderi covârșitoare apasă pe umerile noastre. Generația jerifei are datoria să ducă până la capăt opera întreprinsă de atâtea martiri și nu trebuie să și piardă vremea în certuri păgubitoare. În sfârșiri fără rost, în intrigi, cari numai vrășmașilor pot folosi. În nevrosa universală, când nicăirea se pare că binele nu se mai poate despărți de rău, când vântul de ură este mai tare decât năzuințele de liniște și înfrățire, împingând până și frații de același sânge într-o nebinească învrăjbre, biserica ortodoxă rămâne deapănarea singurului punct de rezim pentru conștiințele curate românești. Biserica trebuie să iasă din a tare și să aplece urechea ei spre năzuințele celor mulți și obidiți. Trebuie neapărat făcut o mișcare pentru înfrânarea poftelor și stăpânirea patimilor. După marea epopee ce am trăit, s'ar părea că sufletul românesc este în scădere, preocupat de povara greutăților materiale din ce în ce mai apăsătoare, desgustat de atâtea minciuni, care se pun în calea celor care aveau să muncească cu folos, el trebuie să fie trezit. Cei buni s'ar părea că nu au destulă energie pentru a se pune în calea celor răi și necugetați. Ei bine, biserica, familia și școala, cei trei mari factori ai vieții sociale, au datoria să se pună pe muncă, luând efectiv conduserea mișcării sociale.

În desamăgirea ce deodată ne a cuprins, sufletul nostru dornic de mai bine, dornic de a vedea și auzi altceva, în nevoia lui de a fi sprijinit în haosul acesta general, este ispitit de toți, cei de altă lege ca noi, care caută a pune stăpânire pe dânsul.

Biserica noastră trebuie să organizeze, în tot cuprinsul țării, o intensă propagandă națională ortodoxă. Preoțimea trebuie să cunoască întreaga țară, cu toate problemele ei sociale, economice și culturale atât de variate și complicate. — Preotul este singur în măsură a desăvârși adevărata unitate sufletească. Când cei din Ardeal vor cunoaște nevoile celor din Basarabia, când cei din Oltenia vor predica în bisericile din Maramurăș se vor apropia de sufletul românului după Bistrița, toți vor pricepe atunci binele, înțelepciunea, năzuințele, cusururile și calitățile noastre. — Pentru aceasta, trebuie din ce în ce mai să organizăm organizația bisericii noastre ortodoxe.

Nu trebuie să ne sfiiim s'o spunem, că voim să facem dintr-însa cea mai puternică cetate de credință omenească, închinată numai spre mărirea patriei române. De peste hotare, ni s'a spus într'un mare congres, *că anumite credințe ar fi scutul de apărare ale unor anumite concepții politice*. Noi, nu vrem să credem că aceasta ar fi adevărat. Iusă, ținem să declarăm solemn aci, că de sufletul național românesc *nu vom îngădui nimănui să se atingă, nici de integritatea teritoriilor noastre*. — Noi n'am cucerit nimic, nici nu ne am aruncat în războaie de cât pentru a sfârși lanțuri seculare și a face ca dreptatea și echilibrul etnic să fie restabilit pe aceste plăuri, — astfel nici o putere omenească să nu se atingă de noi, căci o vom sfârâna. —

Noi *nu avem catedrale mari, bogate, pline de comori artistice, ci afundate, pline de fum, umule în aparență, dar bogate în comori neprețuite*. Pe lespezile lor, este crasă istoria Ortodoxismului român, strajă neformită a sufletului și a neamului românesc, *el nu va da nici odată înapoi și conștient de minirea lui în această țară, el înțelege astăzi mai multe chiar ca ieri, a fi conducătorul spiritual al poporului acestuia, plămădit, legănat și oțelit de dânsul*.

În acest scop, trebuie însă, ca biserica să fie desătușată de tutela prea apăsătoare mai ales la noi în Muntenia, Oltenia și Moldova, pe care *politicianismul* o exercită asupra ei. Ea trebuie să nu mai fie silită la anumite compromisuri, care o împiedecă a se manifesta ca cărmuitoare și a se rosti ori când și contra ori cui când o crede necesar pentru binele obștesc.

Slujitorii ei trebuie să fie obiectul unei deosebite considerațiuni și, ca atare, trebuie să aibă și retribuțiile în proporții cu demnitatea înaltă ce o upă. Este inadmisibil ca preotul să nu aibă asigurată viața lui de toate zilele și să aibă preocupări materiale care îl împiedică a și închina toate puterile pentru alinarea durerilor celor mulți.

Reforma Seminarilor și a Facultății noastre de teologie se impune, avem datoria să veghem ca numai cei care simt întrânsii dragostea adevărată a aproapei, să poată îmbrăța cel mai sfânt apostolat.

Inalt Prea Sfințite.

Sănteți cel mai tânăr dintre înalții mitropoliți. Ați fost chemat de dorința unanimă a poporului ardelenesc pentru a ocupa scaunul în vezi binecuvântat al Marelui Șaguna.

Puteți astfel, mai mult ca ori care altul, face ca biserica ortodoxă, să și desăvârșască organizația ei. Aveți norocul să trăiți în vremuri în care creștinismul pretutindenea își recapătă acțiunea lui binefăcătoare.

Și aci, la noi, așteptăm soli vremurilor noi, care să dea conștiinței publice, adevărul ei înțeleș, care să ridice pe cei buni, să osân deasca viciile fără rost, luxul necugetat risipa banului care este rușinea vieții

noastre publice. Ceasul sancțiunilor morale a sunat și așteptăm pentru a putea pune ordine în toate domeniile vieții noastre publice și private ca biserica cărmuitoare de suflete, să ne arate drumul drept, pe care trebuie să pășim.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române, care deapănarea a fost în slujba bisericii și a țării, vine astăzi prin glasul meu să se puie cu smerenie la muncă, alături de sfinții părinți, pentru însănătoșirea vieții noastre sociale și nădăjduște că apelele sale care toți creștinii va găsi puternic răsănet, și că vom putea înjgheba în fiecare oraș sat și cătun, organizații ortodoxe naționale a femeilor române, adevărate armate de credincioși pe care sfinții voastre, statul și dinastia, să poată ori când buzi.

În această nădejde, vom spune ca evanghelistul: „Slobode, Doamne, pe robul tău, căci văzură ochii mei sunând ceasul mântuirii”.

Cuvântarea dnei Cantacuzino a făcut o adâncă impresie asupra membrilor congresului și a fost întimpinată prin vii aplauze, cu o adevărată manifestațiune de simpatie.

I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* s'a simțit din nou îndemnat de a se ridica și a mulțumi dnei Cantacuzino pentru cuvintele calde adresate congresului, asigurându-o că biserica ortodoxă de dincoace de Carpați a fost crotitoarea sufletelor. Această misiune o avem și astăzi și în serviciul acesteia, ascultând cerințele nouă vrem să stăm și pe mai departe la postul nostru, având cărma vieții sufletesti a poporului. Sânt fericit, spune Înalt Prea Sfinția Sa, că dna Cantacuzino a accentuat momente de adepărata elevațiune sufletească și nu pot decât să-i repet grațitudinea noastră, asigurându o că în opera care o desvoaltă ca prezidentă a Societății ortodoxe îi vom da tot sprijinul și concursul nostru.

Prezidentul Dr. G. Ciuhandu încă mulțumește dnei Cantacuzino pentru bunăvoință ce a avut-o de a se prezenta în mijlocul nostru, o salută de binevenire, tot asemenea salută și pe dl reprezentant al Ministrului cultelor, pe dl *Savin*.

Intrându-se în ordinea de zi, secretarul general pâr, *P. Morușca*, citește raportul comitetului despre activitatea Asociației dela ultimul congres până astăzi. Din frumosul și temeinicul raport amintim următoarele:

În cuvinte dăioase se aduce la cunoștința congresului trecerea la cele eterne a valorosului prezident al Asociației *Dr. V. Safiu* și a membrului din comitetul central *Dr. I. Sârbu*.

Congresul dă expresiune pierderii suferite prin ridicare.

Se amintește apoi, că statutele Asociației clerului au fost încuviințate din partea P. S. Sinod episcopesc, cerându-se a se face numai unele mici modificări și întregiri.

Se trece după aceea la activitatea biroului central al Asociației, care a dat diferite învia despărțămintelor cu deosebire cu privire la congrese pastorale și activitatea cercurilor religioase.

Arată apoi activitatea desvoltată de despărțămintele acelor amintind pe cele din secția Sibiu: Cohalm, Deva, Dobra, Hiereurea, Sebeș etc. În fine prezintă numele comitetului următoarele propuneri:

1. Întregirea statulelor, dintre care mai însemnat punct e următorul:

Comitetul central să fie autorizat a revizui textul statulelor și a le adauge regulamente de organizare a vieții tinerimii, a corurilor bisericesti și reuniunilor de femei și apoi toate să se tipărească din nou în broșură separată.

2. Să se oblige toți preoții mitropoliei aflători în serviciul bisericii a se înscrie membri ai Asociației, plătind cotizațiile începând cu anul 1919 întrucât au fost deja în funcțiune în acel an. Săutire dela plătirea cotizațiilor pot da despărțămintele în cazuri motivate.

3. Toți membrii Asociației să fie obligați a abona „Revista Teologică”, iar pentru foaia „Lumina satelor” să se îndatoteze fiecare preot a trimite pe la 10 Dec. a. c. cel puțin 10 adrese de a le credincioșilor, despre care cred că ar abona-o, din parohie ca și din comunele pe care le administrează.

4. Secțiile să stăruie ca să se organizeze toate protopopiatele în despărțăminte ale Asociației și să-și înceapă activitatea. Fiecare despărțământ să-și aleagă un duhovnic pentru conducerea „misiunilor interne” și a mărturisirei preoțimii, iară în centrele episcopale, cari sânt și centre ale secțiilor, să se institue din partea P. Sf. chiriarhi duhovnici eparhiali, cari prin conferințe duhovnicești să intensifice acest mijloc de înviorare a vieții creștinești, care este mărturisirea, pentru toate fețele bisericesti și prin ei pentru credincioși.

P. Sf. sinod episcopesc să fie rugat a încuviința acest desiderat.

5. Autoritățile noastre bisericesti să fie rugate a încuviința în bugetele parohiilor diurne pe seama preoților pentru participarea la adunările despărțămintelor și la conferințele pastorale. Iar pentru întrunirile cercurilor religioase să îndemne prin circulară pe credincioș să ajute pe preoți cu cărașia întrunirile acestor cercuri trebuie să se desvoalte pe încetul în misiuni poorale cu durată de mai multe zile, în cari să se pregătească mărturisirea generală și cumineca-

rea credincioșilor. Aceasta este cel mai sigur și mai eficace mijloc de combatere a sectarismului.

6. Pentru reușita acțiunii de educație și cultură mai ales la sate, să se ceară înaltului guvern, pe lângă motivare temeinică, ca să ordone închiderea crâjmelor, sistarea târgurilor și încetarea lucrului în cancelăriile comunale și la oficiile publice în Dumineci și sărbători. Intervenirea să se facă prin mijlocirea P. Sf. simod episcopesc și paralel cu Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român, care în adunarea generală din acest an a decis să pornească acțiune în acelaș senz.

7. Membrii Asociației să fie obligați a contribui anual cu 1% după salar pentru înființarea „casei preoților” pe lângă universitatea din Cluj, pentru adăpostirea fiilor de preoți.

8. Congresul să invite celelalte secții și respectivele autorități bisericești eparhiale să inițieze câte un internat, întrun centru școlar, pentru adăpostirea copiilor de preoți în care cei orfani de tată să aibă întreținere gratuită, — după modelul internatului arhidiecezan din Sibiu, pentru care preoțimea acestei eparhii contribuie anual 2% după salar.

9. Să se dea comitetului vechiu absolutorul pentru gestiunea trecută și să se aleagă noul președinte și secretar general, precum și comitetul central al Asociației pe un nou period de 3 ani.

Raportorul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general, pâr. Ioan Crăiun, recomandă congresului să voteze propunerile comitetului central.

Discuțiunea s-a deschis și s-a desbatut generală asupra acestui obiect, neanunțându-se nimenea la cuvânt și congresul declarând că consimte cu propunerile făcute, I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* într'un expozeu mai lung a ținut să se pronunțe în mai multe chestiuni din propunerile făcute, dând îndemn pentru desăvârșirea organizației preoțimii, care să se organizeze conform statutelor fără a aștepta în acest scop ordin de sus. A sculat apoi mai multe chestiuni actuale. A mulțumit preoțimii din arhidieceză pentru gestul frumos și sprijinul dat de a înființa internatul arhidiecezan, în care fiii orfani de preoți se cresc gratuit, ear celorlalți fii de preoți și credincioși ai bisericii noastre încă li se fac înlesnirile posibile. Amintește I. P. S. Sa că deși încă ca profesor înainte cu 15 ani a făcut propunerea de a se înființa un internat pe seama fiilor de preoți, totuși din cauza greutății vremurilor nu s'a putut înființa până acum.

Indemnul cel mai nou de a accelera înființarea internatului i l-a dat faptul, că în munții apuseni a rămas un preot, rămânând 11 orfani, dintre cari nici unul nu era așezat. Cel mai mare era militar. I. P. S. Sa a intervenit pentru eliberarea lui spre a îngriji de văduvă și frații mai mici. Pe 5 din acești orfani I. P. S. Sa i-a plasat în orfelinatul arhidiecezan. Fără a lauda preoțimea din arhidieceză, constată, că nu s'a găsit un

singur preot, care să zică că un contribuie la susținerea internatului.

Indrumă I. P. S. Sa preoțimea să răspândească între popor „Lumina Satelor”, căci această foaie red ctată în spirit adevărat creștinesc, scrisă pe înțelesul poporului, în satele isolate este preotului un bun tovarăș în răspândirea luminii și culturii.

Trecând la altă ordine de idei, I. P. S. Sa a ținut să atragă atențiunea preoțimii, ca să nu se înroleze la carul politic al nici unui partid, căci zice apostolul: „Ori voi sânteți ai lui Pavel, ai lui Apollo, ori Chifa? Nu, voi sântați ai lui Hristos”. Așa și preotul trebuie să fie al tuturor, deci deasupra tuturor partidelor. De aceea îi îndeamnă ca să păstreze independența față de orice partid.

„In slujba lui Hristos fiind, când vă vor cârți să nu vă turburați; să nu vă lăsați impresionati de bârfel, pentru că noi ne avem înaintea ochilor noștri limpezii țintele noastre. De aceea nu-i permis să ne lăsăm a fi robi ai opiniei altora, ci cunoscând ținta noastră, neconturbați să mergem spre dânsa” (Vi, aplauze).

Vorbirea I. P. S. Sale a electrizat pe membrii congresului, cari au făcut înaltului prelat adevărate ovații.

Asesorul Lazar Triteanu a făcut declarația, că fiind membru al corporațiilor legitime, nu caută să servească interesele de partid, ci interesele bisericii și poporului nostru. Biserica ortodoxă dela întemeierea ei a căutat întotdeauna să-și rezolve problemele ei alătura de stat și a găsit energia necesară să se apere, când statul căuta să o aservească. De aceea și noi să căutăm ca noi să conducem pe credincioșii noștri și să nu lăsăm pradă acelor cari caută numai interese particulare.

Fiind timpul înaintat ședința s'a închis la ora 7 seara, anunțându-se proxima ședință pe 16 Nov. st n. la ora 9 a. m.

T. Român.

Importanța cercurilor religioase.

II.

„La început a fost Cuvântul . . . și nimic altceva, decât cuvântul apostolilor plin de duh sfânt nu a fost altceva, care să dea trup și ființă imperiului lui Hristos pe pământ. Cuvântul apostolilor a înălțat lumea din întunec, iară sufletul omeniei l'a avântat la strălucirea culturii de azi. Toată arta dumnezeiască a Renașterii trebuie căutată în focul cuvântului unui Pavel și Petru, cărora arta nepărtinitoare le-a ridicat temple și monumente vobitoare. Michel Anghelo s'a inspirat din predicile lui Savonarola; cu ieie și cu profiți la căpătâiu a pictat capela Sixtină. Cuvântul și Apostolia au fost singurele

mijloace, cari au întărit opera Creștinismului, farul de lumină, care a cucerit lumea fără sabie.

Cuvântul și Apostolia au fost două puteri, cari au întrecut cele mai mari puteri armate ale pământului. Au întrecut în putere pe sumetul sultan Mohamed care încrezută în armele și oastea turcească zicea, că precum e un Dumnezeu în ceruri astfel pe pământ să fie numai un Domn și acela să fie el Mohamed II, au întrecut pe Alexandru Macedon; au întrecut gloria Franței, pe Napoleon. Toată truda acestor războinici s'a destrănat, fiindu-le domnia de scurtă durată; în schimb însă lumea a fost învinsă de galileanul cel umilț, și nu prin foc și sabie, ci prin puterea cuvântului; prin apostolia sa și a ucenicilor săi.

După-cum atunci, astfel și azi, cele mai sigure mijloace, prin cari Evanghelia și Morala lui Hristos s'ar putea împărtăși tuturor sunt: Cuvântul adevărat, Predica și Apostolia adevărate cercetarea credincioșilor lor. În istoria noastră bisericească ortodoxă avem pilde vii și modele nepenitoare de apostoli credincioși a bisericii ca d. e. metrop. Sava Bancovici, care nu a cunoscut oboseală o baie că la Moscova, Kievului și Petrogradului, de a cere sprijin ortodoxiei și dreptmăritoarei noastre credințe ortodoxe, ajunsă deatunci sub principii falși ai Ardealului de a fi călcată în picioare și a fi numită de religie tolerată; avem pe nemuritorul Șaguna, care n'a cunoscut piedeci și oboseală de-a bate căile Vienei și Budapestei și nu cu efortul călătorilor de azi, ci cu simpla „delejanță” dela Sibiu la Budapesta, pentru a cimenta independența și autonomia bisericii noastre ortodoxe; avem exemple vii pe prelații de azi, cari au avut îndrăzneala a bate nu odată cu cărja episcopicească în ușle Burgului dela Viena pentru apărarea școlii, credinței și culturii noastre naționale din Ardeal. Și nu a rămas fără rezultate reale aceasta apostolie a preașilor noștri, căci iată ne, că și azi trăim moralicește încă tot pe rodul muncii acestor apostoli credincioși ai ortodoxiei. Dacă așa de mari au fost foloasele apostoliei și predicii pentru biserica de până aci dacă oamenii mari ai trecutului au știut să prețuiască așa mult apostolia și predica atunci, cercurile noastre religioase acum în ființate și cari au de bază chiar aceasta misiune să fim siguri, că vor fi calea pe cari mai ușor vom ajunge pe urmele lui Hristos.

Războiul mondial a fost pretutindeni un răscălit de suferințe. El a adus ca răurile ce ies din albă rămășițe de mocirlă, putreziciuni, cari fără de revărsarea apelor ar fi rămas acolo neștiute fără a ieși la suprafață. Războiul mondial a scos nămolul social din fund la lumină. Azi pe urma acestui flagel care a infectat lumea și omenimea, sufletul omului aleargă ca un pribeag fără a afla odihnă și repaos. Țara e plină de ură, de ceartă politică, de furturi, jafuri, omoruri sinucideri, concubinagii și divorțuri. Obce-

iurile bune și simple pier, datinele dispar credința slăbește; horele se duc, cătecele pier portul dispare graul se strică. Deci pentru refacerea țării se recere întâiaș odată o primenire morală. Dacă biserica în toate timpurile grele și-a revindecat ca scop al misiunii sale grija de credința și bunăcreșterea poporului său, apoi cu mult mai mult își impune azi aceasta datorință, când știe că poate servi liberă, nimeni închizându-i cărările. Rolul bisericii azi e mai presus de puterea ori-cărei alte întocmiri omenestii. Rolul ei covârșește școala, miliția și toate celelalte organizațiuni de stat. Azi nu e de ajuns numai să reduci analfabetismul să dai câteva clase, câteva cărți în mâna poporului, servindu-i acestea de schinteie, cu care își aprinde numai pasiunile; iară cei, cari le-au pus în mână să și revindece drepturi de mari conducători și educatori ai poporului; ci e vorba să cureți de păcate viața publică să scoți din sufletul omului ura și fărâdelgea, nizuința spre rău și să razimi viața omului de adevăr, cinste și moralitate.

Luând în considerare cele spuse, dar mai ales purcețând dela porunca evanghelică a lui Hristos: „mergeți și predicați” preoții meci ortodoxă română, fără altă intențiune de cucerire ori propagandă, conduși de spiritul marelui achiereu Șaguna având în vedere grija de credința și bunăcreștere a poporului; s'a constituit în așa-numită: „Asociația Clerului Andrei Șaguna” având aceasta asociație secțiuni, cercuri și despărțăminte religioase, în întreaga Metropole. Aceasta constituire, eră necesar să se fi făcut mai de mult, că s'a făcut numai acum nu e târziu, căci Biserica și Impărăția lui Hristos sunt eterne, având oricine prilej de-a lucra și de ași valoriza puterile sufletești pe acest vast și frumos teren. Însămănătatea acestor cercuri religioase e de netăgăduit, iară efectul moral și practic va fi conform muncii dezvoltate în cadrele acestor cercuri religioase. Unul dintre cele mai însemnate foloase ce-l vor aduce cercurile religioase va fi munca în comun a preoțimeii.

Preoțimea bisericii noastre a avut nenorocul de a lucra vecinic singură și reslețită și ori-ce muncă stingheră și răslețită e în efecte slabă, până când a nu te și singur la muncă e a merge mai sigur spre biziință. După cum neamul așa și biserica au trăit în cătușele politice a unor granițe peste cari, și prin cari nu puteai nici răsufla. Nu ne-am cunoscut oamenii, valorile, intențiunile și gândirile. Munca noastră izolată a servit de triumf acelor, cari neubindune pe noi și biserica noastră, au trimbițat mereu, că preoțimea nu lucră și nu muncește. Însă... în multimea satelor noastre umile și sărace, cine a purtat opaița de lumină? În vârful munților, pe dealuri și coline, în văi și pe câmpii, cine a deschis ușa dela coliba țaranului? Între miile de preoți umili și necunoscuți câtă energie nu s'a zbatut și nu s'a risipit? Câte vieți curate și cinștite? Câtă muncă rodnică și tăcută, câtă cuviință și abnegație? Căți

preoți nu șar putea scrie cu dreptate numele pe ceadântăiu năgînă a istoriei noastre bisericești și naționale? O păstorire de 40, 50, 60 de ani, cu care numai preoții ortodocși români se pot mândri se fe oare așa seacă, după cum se zice? Nul și de zece cri nul Golul acestor apostoli tăcuți va arăta lumii cât de curând, că judecată a fost aspră și nedreaptă pentru preoțimea noastră. Lucrarea în comun a preoțimei în cadrul cercurilor religioase va avea darul de a ne cunoaște noi unul pe altul și totodată de a ne cunoaște lumea pe noi și munca noastră.

Dacă cercetăm bine scripturile, vom putea ceti printre șire, că Hristos n'a zis: stați și slujiiți ci a zis: „mergând învățați toate popoarele și predicați evanghelia“. Deci să nu ne cadă greu, când vedem, că a trecut vremea, ca preotul să se închidă în biserică și să servească sfinților, fiind bisericile indeobște goale; spiritul vremii de azi pretinde, ca noi să mergem în mijlocul poporului, îi vom chema la noi, vom strânge legăturile dintre noi și ei, ne vom face necesari, dacă dâșii nu găsesc că suntem, vom fi însășit una cu ei, dacă nu voim să ne găsim la un moment dat izolați cu totul, ca nește oameni, cari nu supără pe nimeni, dar nu folosesc cuiva. Trebuie să recunoaștem vrând nevrând că biserica noastră e cea mai poporală instituție pe care am avut-o, s'a numit biserica poporului și aceeaș are să rămână. Să nu seducă pe nimeni titiul bombastic că azi suntem biserică de stat; căci această credință deșartă am plăti scump! Cercurile noastre religioase vor cimenta și aceasta legătură între preot și popor, cercetând cu dragoste cu evlavie și credință și cele din urmă cătune și pe cei mai umili credincioși. Se vor cerceta cu preferință comunele fără păst r sufletesc, arătând prin aceasta, că noi preoț mea ca doctorii sufletelor căutăm mântuirea tuturor.

Cine vorește să știe la ce rezultate au ajuns țările apusului prin misiunile religioase și indeosebi Anglia să citească cartea D-lui. I. Bitez: „Aspecte din civilizația engleză“ și se va convinge, că aceasta țară a devenit mare și temută grație temperamentului său etnic religios; iară prin munca depusă pe terenul religios grație preoților luminați, poporul englez poartă cu mândrie numele de cel mai religios popor din Europa.

E dema de cetit apoi și încă cu multă atenție scrisul părintelui Arhim. Scriban care în Revista Teologică dela Sibiu subtitul: „Studiul pastoralului în biserica românească“ ne dă o icoană vie și descriere instructivă despre uimitoarele rezultate la cari au ajuns misiunile rel. în Germania și America.

Biserica unită încă practică așa numitele „misiuni populare“ acestea le amintesc numai fiind că „Cuvântul“ organul ministerului, cultelor și artelor le caracterizează așa: „atac concentrice îndreptat asupra unuia sau a două trei sate pentru întoarcerea lor la pocăință“!

Progresul altora pe acest teren de propagandă religioasă să ne dea îndemn de muncă și nu de deormare, căci agrul lui Hristos nu e epuizat și așa ș noi preoți români ortodocși avem timp și teren de muncă să putem chiar ajunge pe cei cari din ter cire au putut începe munca înaintea noastră.

Cercurile noastre religioase având în programul lor: Apostolia și cuvântul adecă predica și grija de suflete, iară acest program executat fiind cu demnitate și serioșitate să ne închipuim numai, ce prestigiu și forță socială ar dobândi biserica și preoțimea noastră și ce răscoliri adânci și durabile ar aduce în sufletul poporului lumina evanghelică lui Iesus Hristos.

Ioan Evuțian, preot.

Panegiric

rostit la mormântul profesorului Teodor Papp.

Jalnici ascultători!

Vin în numele studenților institutului teologic din Arad a mă prosterne în fața celui ce astăzi se duce dintre noi și a aduce prinosul nostru de lacrimi aceluia ce ni-a fost părinte și profesor.

Se scufundă în negura veciriciei sufletul unui om albit de ani, ce și-a închinat întreaga viață pe altarul unei credințe tari, ce și-a tors întreg șirul gândurilor pentru îndeplinirea unui scop mare; acela al deșteptării conștiinței în viăștările timpului.

O tăcere adâncă se așterne peste sufletele noastre obicinuite a-l vedea pururea printre noi și umilți venim să vărsăm o lacrimă de recunoștință pe mormântul bătrânului nostru dășăl. Ca o fantomă plutește peste ființa noastră duhul curăței învinsului de vreme și ochii sufletelor noastre se închid de atăta jale.

Il vedem încărcat de ani și pe frunte cu semnele celei mai sfințe seninătăți, cum ne dă mărșul îndemn de a-l urmă și a ne face ostași harnici ai credinței. Tresărim când astăzi il vedem că zice fără de simțire înaintea noastră și ne cutremurăm la gândul că această vecinicie ne așteaptă pre noi pre toți.

Căutăm să prindem ceva din aceasta înțelegiune rece a morții și lumina internă ne îndreptează spre lumina sf. Evanghelică, care zice: „*Lu rați căt aveți lumină, ca să nu vă prindă întunerecul, căci vine noaptea, când nu veți mai putea lucra*“. (Ioan, XXII. 30. IX 4.)

Moartea, care astăzi îndoliază inimile tuturor acelor ce te-au cunoscut, ne dă prilejul, ca în aceste clipe solemne să mai privim încăodată, adânc, la viața-ți pământească, bătrâne dășăl și prin ca să te cunoaștem mai bine.

Te vedem încărcat de ani și de suferințe pășind agale spre seminarul nostru căru a i-ai închinat o bună parte din viață, pentru care ai lăsat să se scurgă ca dintr'un canal întreaga energie și fitească de care ai dispus. În el ți-ai pus toate nădejdiile de mai bine, în el ai visat de o lume mai bună, poate și duci acum în mormânt, amintirea tristelor vremuri de de mult și bucuria soarelui libertății de astăzi. O hii tui au văzut „lumina mântuirii“, moartea deci nu te înspăimântă.

Din tot ce ai fost se poate țese un șirag de duloase mărgărit re care încununează viața cu adevărat.

Parcă te vedem, bătrâne dascăl, hult de oameni răi, prigonit de ai tăi și isgonit de ei retras în mijlocul naturii fermecătoare pe care ai iubit-o atât de mult.

Florile, cu toate podoabele lor încântătoare ți-au alinat suferințele și cred că atunci când erai mai amărât, nu puteai găsi o mai mare mângâiere decât scaldându-ți privirea în aceste minuni ale lui Dumnezeu. Ca un fievins al soartei, ți-ai găsit refugul în scormonirea pământului fraged și printr'o muncă neobosită și un cult divin ce ai păstrat acestui pământ răbdător, ți-ai legat întreaga viață de el.

Noi nu uităm că ai făcut parte din generația acelor martiri ai acestui neam, ce nici viața n'au cruțat pentru a ne păstra neștirbite credința'u Dumnezeu și limba strămoșească și ceea ce noi suntem astăzi, numai vouă se datorește.

Cinste și mărire se cuvine vouă, suflete mari!

Suntem pătrunși de splendoarea d'ului tău și știm că ne vei privi și ne vei muștră din înălțimea ta.

Viața ți s'a legat de acest pământ, cu el te-ai făcut frate de năcazuri și astăzi, când sufletu-ți obosit de atâra muncă își ia sborul spre cele cerești, când trupul tău săcăuit de trudă nu mai poate trăi între noi, tot acest pământ te primește în sânurile lui alintându-te ca pe un bun tovarăș ce i-ai fost.

Sufletul se duce în mâinile aceluia ce s'a jertfit pentru noi și la El găsești răsplata suferințelor de până acum, precum El ți-a fost farul luminos pe cărarea vieții.

Rugăciunea înălțată prin muncă ți-a fost ascultată și astăzi te buuri în cetele dreptilor.

Ai ingenuncheat fără protestare în fața scumpului Isos și blând și smerit cum ai fost întotdeauna, ne ai învațat ca prin moarte să te iubim și mai mult. Ai trecut prin lume fără să faci sgomot în juru-ți, ți-ai concentrat toată puterea toată energia în munca de fiecare zi a dascălului conștient de menirea sa dând exemplu de o aleasă înțel gere a vieții.

Indure-at ai privit la deșertăciunile trecătoare pr'gătindu-te as fel pentru o zi măreață ca cea de astăzi când sufletul tău vede mărirea lui

Dumnezeu și te vei cutremura de atâta fericire, când părintele ceresc va rosti cu blândete:

„*Veniți binecuvântații Părintelui meu, moșteniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii*“.
(Mateiu XXV V. 34)

În această cetate a vecinicii, o cruce umilă va însemna locul unde odhnești și frunzele târzii de toamnă îți vor împodobi mormântul m'horât; iar când primăvara va revărsa sfântul său firmec asupra fiui, florile din grădina ta iubită vor aștepta să le alime o mână tremurătoare de bătrân; dar el nu va veni . . .

Dormi în pace, bătrâne dascăl, fie-ți somnul lin și Părintele ceresc să te așeze în locuri cu verdeață. Amin.

Gheorghe Ținică, teol. curs III.

Diplome de nobili.

— Titluri de cumpărat. —

Un ziar italian publică următoarele amănunte despre diplomele nobiliare furnizate de Vatican:

În timpul din urmă nu s'a prea auzit mult de inobilzări de cătră pa a în trecut însă negustoria, cu d plome nobiliare a fost pentru „sfântul“ scaun o afacere foarte înfloritoare.

Franța, d și republicană, dă pe cei mai mulți mușterii pentru diplomele nobiliare furnizate de Roma.

Prețurile erau moderate: pentru 5000 de franci puteai să devii duce, pentru 2000 conte, pentru 12000 baron.

Întreaga sumă trebuie plătită înainte; mai de mult se număra abia când se înmăna diploma.

Într'o zi, un bancher bogat plăti numai jumătate din suma convenită. Cardinalul Vanutelli, care era pe atunci secretar al Vaticanului, dete sgărcituului inobilat titlul de conte di Monte Avarico. Banherul trimise pe loc restul, cu rugămintea să-l scape de titlul acesta prea transparent.

Latineasca, în care sânt s'rise diplomele, nu este tocmai clasică iar virtuțile și meritele pe care se întemeiază inobilarea, nu prea corespund adevărului.

Una din armoariile cele mai mândre și o diplomă splendidă a fost înmănată unui negustor de untelemn din Nizza, anume Astando, când l-a înățat „duce roman“. Un domn Dachery, fiul unui prăvăiaș din Saint Quentin, a devenit „duce d'A hery“; un domn Henry a devenit „prnț de Nissole“ și un oar care Laforge, care după cum s'a dovedit, a fost de mai multe ori în conflict cu codul penal, a devenit, prin grația „sfântului“ scaun, „duce de Vitenvai“.

Fiii de negustori, repede îmbogățiți, au fost cei mai bini mușterii ai acestei fabrici de nobili. Lumea de sigur își bate joc de ei; dar oamenii au m'armie slaba, și în generațiunea a doua, a treia nimeni nu-și bate capul cum s'a ales familia cu un nume așa de armonios.

INFORMAȚIUNI.

Suveranul proprietar a trei regimente. M. S. Regele a dat nouă dovadă despre iubirea ce necurmat o poartă pentru armată și despre recunoștința Sa în fața neîntrecutelor ei calități ostășești. Monitorul Oficial publică înaltul ordin de zi, prin care Suveranul, cu ocazia încoronării, ia proprietatea: regimentului 4 de artilerie, regimentului de escortă regală, și regimentului 91 de infanterie.

Călimdarul Creștinului Ortodox. Se chiamă călimdarul de perete (anul al patrulea) ce-l tipărește cercul religios. „*la și citește*” din București sub îngrijirea părintelui econom N. Runceanu. Ca și în anii trecuți, „Călimdarul creștinului ortodox” apare în condiții tehnice cele mai reușite. Zilele de rând sunt tipărite cu litere frumoase în culoare albastră, iar duminicile și sărbătorile cu litere bombate în culoare roșie, așa că deosebirile zilelor se face plăcut și cu cea mai mare ușurință. Printre singuritele luni sunt așezate frumoase citate din S. Scriptură pentru zidirea sufletească a creștinului. În mijlocul calendarului în culori nu se poate mai plăcută răsare blândul chip al Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, cu mâna înălțată spre binecuvântare. În dedesuptul abestei icoane sunt însemnate notițe vrednice de a fi luate în seamă de orice creștin bun. Și anume: numele și prețul celor 22 broșuri religioase publicate de cercul „*la și citește*”, precum și al valorosului organ de propagandă religioasă „*Duminica Ortodoxă*”; iar însemnările despre începuturile și durata posturilor, despre timpul cetirii cărților bisericești, despre sărbătorile naționale — cu ținere și fără ținere — și cele religioase naționale, fac din „Călimdarul creștinului ortodox” un harnic și prețios îndrumător, ce n'ar trebui să lipască nici din casa și celui mai sărăcut Român. Bunii noștri preoți și învățători însemnând-și pe toți cărturarii din satele lor, să comande acest călimdar în mai multe bucăți, căci îl capătă mai lesnea. Prețul unui călimdar este 1 leu 50 bani; 100 de bucăți cu transport (poștă) gratuit se vinde însă numai cu 112 lei, iar 50 de bucăți tot cu transport gratuit cu 56 lei. Este deci mare deosebirea. Cu 1 leu și 12 bani căpătăm deci în casele noastre creștine nu numai un călimdar folositor, ci și o frumoasă și dulce icoană a Mântuitorului Hristos. Rugăm sprijinul preoților și învățătorilor noștri harnici pentru tăierea acestui călimdar de perete. Toate comenzile se fac, cu banii trimiși și înainte, pe adresa: *Preotul N. Runceanu*, București, Biserica Sf. Vinerii Herasca.

Ilustrată. Dl. *E. Fischer* a scos în atelierul său fotografic în Sibiu o ilustrată bine reușită a regretatului președinte al Asociației, *Andrei Bărsănuș*. Pe masa ori căruu bun român, chipul simpatic al celui dispărut totdeauna va fi stimul de înălțare și îndemn de muncă desinteresată. De vânzare în broul Asociației, cu 3 Lei bucata.

Monedes (aur, argint, metal) și bancnote de hârtie, vechi și străine, cumpără cu preț convenabil, un amator. Adresa la administrația ziarului „*Biserica și Școala*” Arad, Str. Eminescu 35.

BIBLIOGRAFIE.

In editura librăriei diecezane din Arad a apărut o colecțiune frumoasă și bogată de: Colinde, cântece de stea și cântecetele țăroilor. Broșura se estinde pe 80 pagini.

Prin publicarea acestei colecțiuni de colinzi, tipografia diecezană face un serviciu mare literaturii noastre populare. E de dorit ca aceasta folositoare carte, merită a pistră frumoasele noastre datini strămoșești, să fie răspândită în cercuri cât mai largi. Prețul unui exemplar 5 Lei.

A apărut

Calendarul diecezan din Arad

pe anul 1923. Conține: Cronologia, Sărbători și alte zile simboțioase, Posturile, Deslegări de post, Parastase oficioase, Sărbători naționale, Zile de repaus la judecătoria, Regimentul anului, Anotimpurile, Partea calendaristică, Întunecimile anului 1923, Taxele de poștă, telegraf și telefon, Consemnarea târgurilor din Crișana, Bănat, Ardeal și vechiul Regat, Timpul căpătării animalelor, Timpul vânatului și o parte literară instructivă, împodobită cu foarte multe clișee.

Prețul unui exemplar fără șematism 5 Lei, cu șematism 7 Lei. Revanzătorii beneficiază rabat. Se poate comanda contra bani gata la librăria diecezană din Arad.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a Iojimare să publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu: 1. Sesiie parohială din 8 jugh. pământ.

2. Bir și Stole legale.

3. Intregre de salar dela stat.

Alesul va catchza fără alta remunerație și va plăti darea publică după sesiie.

Intrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de cl. II-a, conform concl. Cons Nr. 3162/922 sunt admiși și cei cu cvalificație de cl. III-a.

Reflectanții își vor înainta cererile de concurs oficiului protopresbiteral din Buieni pe lângă observarea prescrișelor referitoare. Reflectanții din alte diezeze vor prezenta litere de admitere la acest concurs dela Arhierul nostru diecezan.

Comitetul parohial.

In conșelegere cu: *F. Roxin* protopop.

2-3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: Censura presei